

Definitieve beslissing samenwerking interlandelijke adoptie met India na werkbezoek

Datum: 1/04/2025

Auteur: VCA

Onderwerp: Definitieve beslissing samenwerking India na werkbezoek

1. Situering

In het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 werd voorzien dat de Vlaamse Regering de huidige praktijken rond interlandelijke adoptie grondig onderzoekt en maatregelen neemt om interlandelijke adopties naar Vlaanderen te verbeteren.

De toenmalige Vlaamse Regering formuleerde op 17 september 2021¹ een aantal basisprincipes en krijtlijnen voor de verdere aanpak, onder meer voor wat betreft de verdere samenwerking met de herkomstlanden.

In opdracht van de Vlaamse Regering werkte het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) een beslissingskader uit als basis voor de screening van alle huidige samenwerkingen met herkomstlanden inzake interlandelijke adoptie. De criteria voor het beslissingskader interlandelijke adoptie werden door de Vlaamse Regering vastgelegd op 10 december 2021².

VCA voerde in 2022 en 2023 in samenwerking met een aantal partners een screening uit van alle toenmalige samenwerkingen met herkomstlanden inzake interlandelijke adoptie.

Voor wat betreft de samenwerking met India, verwijzen we naar de nota "Beslissing samenwerking interlandelijke adoptie met India" van 1 oktober 2023, waarbij de beslissing luidde dat de samenwerking met dit herkomstland meer verduidelijking vraagt via een werkbezoek. De beoordeling gebeurde op basis van het "Decision Framework for intercountry adoption india", dat de verschillende beoordelingscriteria in detail omschrijft en dat integraal deel uitmaakt van de beoordeling en beslissing door VCA.

2. Werkbezoek

Van 20 tot en met 30 januari 2025 heeft VCA een werkbezoek gebracht aan het herkomstland India. VCA reisde hierbij naar New Delhi, Calcutta en Mumbai. VCA bezocht ter plaatse volgende personen, instanties en voorzieningen en ging met hen in gesprek over jeugdhulp en adoptie in India:

- De "Central Adoption Resource Authority" of kortweg CARA, de bevoegde centrale adoptieautoriteit van India: VCA sprak er met de Programme director, Dr. Pati en het voltallig team.
- De Belgische ambassade in New Delhi, ambassadeur Camps
- Specialised adoption agency (SAA), "welfare home for children New Delhi"
- Child Welfare Committee (CWC) Delhi
- UNICEF
- Alternative Care India – Centre of excellence (NCPCR), Dr. Vasundhra
- SAA "society for Indian children's welfare, Calcutta
- District Child Protection Unit (DCPU), Calcutta
- CWC Calcutta

¹ <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/61404C18364ED90008000178>

² <https://www.opgroeien.be/nieuws-en-pers/nieuws/nieuw-beslissingskader-voor-interlandelijke-adoptie>

- Missionaries of charity (MOC) motherhouse + Nirmala Shishu Bhavan
- Child Care Institution (CCI), shishur Shevay – childlife preserve Calcutta, Dr. Harrison
- Stat commission for the protection of child's rights of West-Bengalen
- SAA "Javani Ashish Charitable Trust) Thane, Mumbai
- Prof. Dr. Nilima Mehta
- State Resource Authority (SARA) Maharashtra
- Against Child Trafficking, Director Arun Dohle

3. Beoordeling samenwerking interlandelijke adoptie met India na werkbezoek

1. Algemene situatie in het land van herkomst

Veiligheidssituatie

In India kan er over het algemeen veilig gereisd worden, al is de gebruikelijke waakzaamheid geboden in steden.

Algemene veiligheid in India | FOD Buitenlandse Zaken - Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Tijdens het werkbezoek aan de steden Delhi, Calcutta en Mumbai waren er geen specifieke ervaringen inzake veiligheid.

→ **De veiligheid ter plaatse is ok.**

Corruptie-index

India heeft een Corruption Perceptions Index van 38 op 100 in 2024 en staat hiermee op plaats 96 van 180 landen (Corruption Perceptions Index 2024 - Transparency.org).

Tijdens het werkbezoek werd gesignaleerd dat corruptie diepgeworteld is in het dagelijks leven. Er zijn geen concrete aanwijzingen dat corruptie ook binnen adoptie voorkomt.

→ **Er is veel corruptie in India.**

Politieke stabiliteit

Op de politieke stabiliteitsindex staat India op plaats 149 van 193 landen in 2023 waardoor het land als instabiel kan worden gedefinieerd (Political stability by country, around the world | TheGlobalEconomy.com).

India heeft een algemene score van 0.19 op de Rule of Law Index, waarbij het land op plaats 81 (van de 140) wordt geclassificeerd. Als een aantoonbare niet-homogene bevolking met verschillen in godsdienst, taal, kaste, enz is India altijd gevoelig geweest voor politieke ongelijkheid en fragmentatie, maar onder het huidige bewind van Modi verzwakt de positie van de minderheidsgroepen.

Tijdens het werkbezoek waren er geen signalen dat de politieke instabiliteit een invloed zou uitoefenen op de adoptieprocedure.

→ **De Indiase politiek is instabiel**

Algemene aandachtspunten tijdens het werkbezoek

De positie van de vrouw en het kind blijft heel precair in het land. Ongehuwde moeders worden er vaak gedwongen tot afstand hun kind en kinderen zijn vaak slachtoffer van misbruik. Er is extreem veel armoede en de middelen die de overheid ter beschikking stelt zijn ontoereikend.

2. Ratificatie van het Haags Verdrag

Het Haags Adoptieverdrag werd op 09/01/2003 getekend, op 06/06/2003 geratificeerd en trad op 1/10/2003 in werking.

→ **India heeft het Haags Adoptieverdrag geratificeerd.**

3. De bereidheid om rechtstreeks samen te werken van overheid tot overheid

Bereidheid tot samenwerking vanuit de centrale adoptieautoriteit

CARA, de bevoegde centrale adoptieautoriteit van India, toonde bereidheid tot samenwerking. CARA was goed voorbereid op het bezoek van VCA en toonde veel bereidwilligheid om samen te werken.

→ CARA neemt een participatieve houding aan

Mogelijkheid van rechtstreekse samenwerking van overheid tot overheid

Rechtstreeks samenwerken met CARA is mogelijk, zoals bleek uit afgelopen maanden. Ad hoc communicatie bij problemen of moeilijkheden blijft een uitdaging.

→ Rechtstreekse samenwerking van overheid tot overheid is mogelijk.

4. Positionering van de adoptiepraktijk binnen het bredere zorg- en opvangsysteem van het land van herkomst in de praktijk

Regelgeving over taken en bevoegdheden in de jeugdbescherming door een overheidsinstantie

India beschikt over duidelijke en uitgebreide regelgeving waarin de taken en bevoegdheden van de verschillende actoren in de jeugdbescherming worden geregeld (Juvenile Justice and Care and Protection of Children Act en de daarbij horende voorschriften). Het beleid van Mission Vatsalya legt sinds 2022 meer focus op gezinsgeïntendeerde zorg. Dit programma kwam er ter opvolging van het eerdere Child Protection Scheme.

Sinds 2024 zijn er nieuwe pleegzorgrichtlijnen uitgevaardigd, maar deze bieden (net als de adoptierichtlijnen) ruimte aan de deelstaten om hier uitvoering aan te geven. Zo kunnen de Staten bv. zelf bepalen of, en hoeveel middelen zij investeren in bepaalde programma's.

Tijdens het werkbezoek spraken we met verschillende betrokkenen in het jeugdbeschermingssysteem en zij zijn allen goed op de hoogte van de geldende procedures en rolverdelingen. Elke deelstaatregering heeft per district een of meerdere CWC's die instaan voor de maatregelen van een kind, na een onderzoek van de verschillende partners (DCPU, politie, SAA's, etc). Ter plaatste werden de taken en rollen van alle betrokken actoren bevestigd.

De State committees for the protection of the child spelen daarnaast een controlerende rol op alle child care institutions. Ze monitoren de werking en infrastructuur van alle CCI's alsook de adopties van de SAA's. Aanvullend kunnen ze aanbevelingen doen aan de bevoegde ministeries over bestaande wetten en beleid. Ze hebben hierbij een inclusieve aanpak en zijn genderneutraal.

De informatie over de regelgeving uit de voorafgaandelijke screening werd bevestigd.

→ Er is duidelijke regelgeving waarin de taken en de bevoegdheden van de verschillende actoren in de jeugdbescherming worden geregeld.

Jeugdbeschermingsmaatregelen in de praktijk

Ondanks het scala aan alternatieve jeugdbeschermingsmaatregelen opgenomen in het nieuwe beleid van mission Vatsalya, is de implementatie in de praktijk nog beperkt, mede door de beperkte investeringen van de federale overheid.

Tijdens het werkbezoek ging VCA dieper in op de bestaande jeugdbeschermingsmaatregelen in de praktijk:

- In de praktijk is pleegzorg nog nieuw in India. Slechts enkele Staten hebben al een pleegzorgprogramma uitgewerkt. Het beleid van de Mission Vatsalya is goed gekend, maar implementatie laat op veel plaatsen op zich wachten. Opvallend is dat pleegzorg op dit moment vooral gericht is op de "hard to place children", dit zijn adoptabele kinderen die ouder dan zes zijn en extra zorgnoden hebben. Het zijn bijgevolg plaatsingen met het oog op adoptie, wat vragen doet rijzen over de finaliteit van de pleegzorgprogramma's.. Unicef bevestigt ook dat de implementatie van de nieuwe richtlijnen rond pleegzorg heel verschillend is.

Kinderen in instellingen wiens ouders hen al minstens een jaar niet hebben bezocht of wiens ouders ongeschikt zijn (omwille van alcohol of drugsmisbruik, een gevangenisstraf of een mentale beperking) komen voortaan (sinds 2024) ook in aanmerking voor pleegzorg. Deze kinderen kunnen vervolgens na een pleegperiode van 2 jaar geadopteerd worden door hun pleeggezin, gesteld dat zij 'legally free for adoption' zijn.

- Seksueel misbruik van kinderen is een groot probleem binnen gezinnen. Dit vormt zowel bij pleegzorg als kinship care een risico. Een degelijke voorbereiding van kandidaat pleegouders, maar ook het kind is hierbij cruciaal. Unicef geeft ook aan dat veel mensen het concept van pleegzorg niet begrijpen wat ook een risico vormt.
- De overgrote meerderheid van kinderen die nood hebben aan zorg en bescherming verblijven in een residentiële setting / institutionele zorg (child care institutions). Hoewel er bewustwording is van alternatieve opvang, preventie

van uithuisplaatsing en re-integratie, blijft de realiteit er nog anders uit zien. Adoptie wordt voor kinderen zonder ouderlijke zorg en bescherming nog steeds gezien als het beste alternatief.

- De werking van de child care institutions (CCI/ SAA) lijkt goed. Ze worden voldoende gemonitord in hun dagelijkse werking, al hekelen ze het feit dat CARA vaak onlogische regels invoert zonder voldoende kennis en voeling met de dagelijkse realiteit. Ze zijn echter allen afhankelijk van externe financiële ondersteuning aangezien de middelen van de overheid ontoereikend zijn.
- De Child helpline (+ missing children portal) wordt sinds anderhalf jaar gerund door de DCPU's; deze valt nu onder de verantwoordelijkheid van de deelstaten (wordt niet meer gerund door een NGO). Het betreft een telefoonlijn waar melding kan worden gedaan over kindhuwelijken, kinderarbeid, verlaten en vermiste kinderen. De DCPU's hebben de opdracht om vervolgens ook alle meldingen op te volgen en te onderzoeken, maar dit betekent een enorme toename van hun workload.
- De State committee for the protection of the child (West-Bengalen) stelt vast dat slechts weinig organisaties een aanbod hebben voor kinderen met special needs. Deze kinderen belanden vaak in instellingen, juist omdat er amper voorzieningen zijn om families te ondersteunen. De SAA uit Calcutta bevestigde dit ook; zij gaven aan dat de kinderen die in de vondelingschuif werden achtergelaten doorgaans kinderen met special needs zijn.

→ **Er is een breed scala aan jeugdbeschermingsmaatregelen voorzien in de regelgeving en er is een duidelijk gezinsgeoriënteerd beleid, maar in de praktijk zijn deze nog onvoldoende uitgewerkt en zit de overgrote meerderheid van de kinderen in institutionele zorg.**

Beleid van preventie en re-integratie naar het gezin van herkomst

De Mission Vatsalya voorziet naast pleegzorg en kinship care ook alternatieven zoals:

- financiële ondersteuning onder de vorm van sponsorship programma's, waarbij gezinnen 4000 roepie per maand krijgen voor extra ondersteuning voor het kind
- Shelter homes, voor de kinderen van migratiearbeiders. Zij kunnen voor -en naschools worden opgevangen
- Boarding school of scholen met hostels (wat doorgaans privé initiatieven zijn)

De middelen voor deze preventieprogramma's zijn absoluut ontoereikend. Er is slechts gelimiteerde financiering vanuit de federale overheid; en deelstaten bepalen zelf of en hoeveel ze in bepaalde projecten willen investeren, wat maakt dat slechts een deel van de mensen die hier nood aan hebben gebruik van kunnen maken. De State commission for the protection of Child's rights (SCPCR) poneert dat in het beste geval 1 op 2 kinderen toegang krijgen tot dergelijke ondersteuning.

→ **Er is een beleid van preventie en re-integratie, maar het is nog onvoldoende uitgewerkt en is niet voor iedereen toegankelijk**

Centrale databank met gegevens over alle kinderen in de jeugdhulp

- India beschikt niet over een centrale databank met de gegevens van alle kinderen in de jeugdhulp. Regelgevend zijn er maar liefst 12 categorieën kinderen zijn die nood hebben aan enige vorm van zorg en bescherming. Er bestaat geen overzicht van al deze kinderen en hun noden, enkel de aantallen worden bijgehouden door de deelstaatregeringen. De CWC's hebben wél een overzicht van al de kinderen en hun statuut die onder hun bevoegdheid vallen.

→ **India heeft geen centrale databank met gegevens over alle kinderen in de jeugdhulp.**

Inbedding van adoptie in het jeugdbeschermingssysteem

Adoptie is een jeugdbeschermingsmaatregel die is ingebed in de bredere jeugdbescherming. Kinderen worden wettelijk vrij voor adoptie verklaard door de CWC. De CWC kan daarnaast eveneens andere maatregelen voor een kind uitspreken.

→ **Adoptie is als maatregel ingebed in het jeugdbeschermingssysteem.**

5. Consequente toepassing van het subsidiariteitsprincipe in interlandelijke adoptie

Inbedding van het subsidiariteitsprincipe in de regelgeving

Inbedding subsidiariteitsprincipe zit vervat in de regelgeving: interlandelijke adoptie enkel mogelijk als op nationaal niveau geen mogelijkheden (JJ Amendement Act 2021 en de model Rules 2022).

➔ **Het subsidiariteitsprincipe is ingebed in de regelgeving.**

Toepassing van het subsidiariteitsprincipe in de praktijk van binnenlandse adoptie

Procedures om het subsidiariteitsprincipe toe te passen bij binnenlandse adoptie zijn gestandaardiseerd binnen het Carings-systeem. Kinderen worden eerst gedurende 60 dagen voorbehouden voor binnenlandse adoptie. De vraag voor binnenlandse adoptie is enorm toegenomen, met op dit moment ruim 20 000 binnenlandse kandidaat-adoptiegezinzen op de wachtlijst. De wachttijd voor binnenlandse adoptie is hierdoor ook toegenomen, tot gemiddeld 3 jaar.

Omdat adoptie als meest wenselijke maatregel wordt gezien, kan de vraag gesteld worden in welke mate inspanningen geleverd worden voor alternatieve vormen van opvang. Zo stelt Art 4 (2) in de model foster care guidelines van 2024 expliciet dat kinderen die niet binnenlands noch interlandelijk konden worden geplaatst in adoptie, onder de categorie van "hard to place children" vallen en in aanmerking komen voor pleegzorg. In dit model wordt pleegzorg pas na adoptie in overweging genomen.

➔ **In praktijk zijn er uitgewerkte procedures om het subsidiariteitsprincipe bij binnenlandse adoptie consequent toe te passen al wordt er slechts nadien naar pleegzorg gekeken.**

Toepassing van het subsidiariteitsprincipe in de praktijk van interlandelijke adoptie

Er wordt in India veel meer binnenlands geadopteerd dan interlandelijk. Hierbij rijst de vraag of er de nood is aan kandidaat-adoptiegezinzen voor interlandelijke adoptie. CARA geeft aan dat er vooral nood is aan kandidaten voor kinderen ouder dan acht jaar of kinderen met special needs.

In de praktijk zijn er gestandaardiseerde procedures om het subsidiariteitsprincipe bij interlandelijke adoptie consequent toe te passen. Kinderen worden pas na een periode van 60 dagen voorgesteld voor interlandelijke adoptie (na 30 dagen voor siblings en kinderen ouder dan 5 jaar; na 15 dagen indien het gaat om een kind met een fysieke of mentale beperking). Het komt voor dat jonge, gezonde kinderen die eerst binnenlands gematched worden, alsnog interlandelijk geadopteerd worden, meestal na een weigering door de geselecteerde kandidaten.

Er dienen meer inspanningen te gebeuren opdat meer kinderen met zorgnoden binnenlands kunnen worden geadopteerd.

Dr. Nilima Mehta gaf tijdens onze gesprekken aan dat er binnen het ministerie (Ministry of Women & Child Development) discussies lopende zijn om interlandelijke adoptie stop te zetten.

➔ **In de praktijk zijn er uitgewerkte procedures om het subsidiariteitsprincipe bij interlandelijke adoptie consequent toe te passen.**

6. Adoptabiliteit

Centrale registratie van adoptabele kinderen

Tijdens het werkbezoek wordt bevestigd dat CARA beschikt over een database van adoptabele kinderen. Alle adoptabele kinderen staan geregistreerd in het online platform (Carings – designated portal).

➔ **Er is centrale registratie van adoptabele kinderen.**

Beoordeling van en beslissing tot adoptabiliteit

Tijdens het werkbezoek werd bevestigd dat de beoordeling en de beslissing tot adoptabiliteit onder de exclusieve bevoegdheid van de child welfare committees valt (CWC). Het is een multidisciplinair team van experts die hun beslissing baseren op de aangeleverde informatie van de District child protection units, de politie, de specialised adoptions agencies, etc.

→ **De beoordeling van adoptabiliteit gebeurt door een overheidsinstantie, met name de child welfare committee.**

Situaties waarin een kind adoptabel kan worden verklaard

Aan de bestaande categorieën van adoptabele kinderen (abandoned, orphaned en surrendered children), zoals beschreven in de JJ Act, werden sinds 2024 twee nieuwe categorieën toegevoegd: kinderen van 'unfit parents' en kinderen met een 'no visitation' statuut. Unfit parents verwijst naar ouders die niet in staat of niet bereid zijn om voor hun kinderen te zorgen omwille van drugs of alcoholmisbruik, omwille van misbruik of verwaarlozing, omwille van mentale problemen of criminaliteit. Kinderen met het statuut 'no visitation' zijn kinderen die in een tehuis verblijven, wiens ouders gedurende een jaar of meer geen bezoek brachten, en ook geen interesse tonen om opnieuw zelf de zorg voor hun kind op te nemen. Van deze kinderen zouden er volgens CARA 10-20% adoptabel zijn. Deze kinderen worden in eerste instantie steeds in pleegzorg opgevangen. Na een periode van 2 jaar kunnen ze ook geadopteerd worden, als ze 'legally free for adoption' zijn. Hiertoe zal er toestemming van de ouders worden gevraagd, of dient een rechter de ouders uit hun ouderlijk gezag te ontheffen.

→ **In de regelgeving is duidelijk in welke situaties kinderen adoptabel kunnen worden verklaard.**

Onderzoek van psychosociale adoptabiliteit

Het onderzoek van de psychosociale adoptabiliteit wordt in het Child Study Report (CSR) weergegeven. Bespreking met de verschillende SAA die werden bezocht, toont aan dat zij het belang van een goed onderzoek van de psycho-sociale adoptabiliteit niet allemaal op dezelfde manier inschatten. Dit knelpunt werd besproken met en onderkend door CARA. CARA gaf aan (aanvullende) richtlijnen te willen uitsturen rond het belang de CSR, de noodzaak om deze zorgvuldig en gedetailleerd in te vullen. Ook een uitbreiding van de CSR behoort tot de mogelijkheden. Aanvullend blijft de taalbarrière een probleem: niet in elke SAA zijn er medewerkers die het Engels voldoende machtig zijn om deze rapporteren degelijk in te vullen.

→ **De procedure om de psychosociale adoptabiliteit van het kind vast te stellen gebeurt niet steeds op gestandaardiseerde wijze.**

Toestemming van de oorspronkelijke ouders of wettelijke voogd

De toestemming van de oorspronkelijke ouders of andere wettelijke vertegenwoordigers is bij wet goed geregeld (sectie 35 JJ Act). De ouder of voogd is in eerste instantie verplicht om met het kind voor de CWC te verschijnen, waarna deze doorverwijst voor verder begeleiding door de DCPU of SAA. Pas nadien kan een afstandsakte worden opgesteld door de CWC. Er geldt er een bedenktijd van 60 dagen alvorens een kind vrij voor adoptie kan worden verklaard.

De toestemmingsprocedure lijkt in de praktijk goed geregeld, al gebeurt de begeleiding door verschillende actoren waardoor de kwaliteit kan verschillen. De afstandsakte maakt geen standaard onderdeel uit van het dossier, maar mits aandringen kan er een kopie ontvangen worden. De kopie is geanonimiseerd indien de moeder haar identiteit niet wenst vrij te geven.

→ **De toestemming van de oorspronkelijke ouders of andere wettelijke vertegenwoordigers van het kind is bij wet en in de praktijk goed geregeld.**

Begeleiding van de oorspronkelijke ouders

De psychosociale ondersteuning bij de toestemming bij afstand gebeurt in de praktijk voornamelijk door de SAA (omwille van de hoge workload bij de DCPU). De zorg van UNICEF dat dit belangenvermenging zou zijn lijkt tijdens het werkbezoek ongegrond, aangezien het steeds de CWC is die de beslissing neemt. Ook het vermeende financieel voordeel voor de SAA in geval van adoptie (ouderbijdrage), blijkt in de praktijk minimaal. Dit bedrag werd bovendien recent nog verlaagd. Wél rijst de vraag of elke SAA voorziet in eenzelfde type / kwaliteit van begeleiding.

→ **Er is zijn duidelijke richtlijnen over de begeleiding van de oorspronkelijke ouders, maar er is geen garantie dat dit in de praktijk kwaliteitsvol en op gestandaardiseerde wijze verloopt.**

Toestemming van het kind

De adoption regulations van 2022 schrijven voor dat de toestemming van het kind dient te worden gegeven vanaf de leeftijd van 5 jaar, na de nodige counseling. Ook in de JJ Act wordt het principe van participatie sterk benadrukt en heeft het kind recht om gehoord te worden en te participeren in alle processen die hem of haar aanbelangen.

Gesprekspartners geven aan dat wanneer een kind wees is, verlaten of afgestaan wordt, het proces tot vaststelling van de adoptabiliteit niet participatief verloopt. Kinderen onder de 5 jaar begrijpen vaak niet wat er gebeurt, noch wat adoptie inhoudt. Als het kind voldoende matuur is en zijn mening kan geven, dan wordt zijn/haar mening zeker bevraagd en genoteerd in het dossier alvorens de adoptie plaats kan vinden. Dit wordt door elke CWC toegepast.

→ **Het is duidelijk wanneer het kind toestemming dient te verlenen en gehoord dient te worden. De richtlijnen worden echter matig gevolgd in de praktijk.**

Stavingsstukken in het adoptiedossier op het moment van toewijzing

Op het moment van matching staat de juridische adoptabiliteit in principe vast; zij wordt gestaafd aan de hand van een attest "legally free for adoption" opgesteld door de CWC. Aanvullende informatie die deze beslissing kan staven wordt niet systematisch aangeleverd.

Recente ervaring in de praktijk maakt evenwel duidelijk dat er geen inhoudelijke verificatie gebeurt van deze beslissing door de CA. In één dossier werd de adoptabiliteit van het kind onvoldoende onderzocht, ondanks de aanwezigheid van een formele adoptabiliteitsverklaring.

→ **Op het moment van toewijzing ligt de juridische adoptabiliteit in principe vast.**

Beleid over het samenhouden van siblings

Hoewel siblings dienen samengehouden te worden, is de praktijk wel zo dat jongens en meisjes steeds in aparte tehuizen verblijven vanaf 6 jaar. SAA geven aan ontmoetingen tussen siblings te organiseren. Ook worden siblings steeds samen adoptabel verklaard / ter adoptie voorgesteld. Het is een opdracht van de SAA om te waken over het feit dat de CWC sibling steeds samen adoptabel verklaard.

→ **Er is regelgeving en een beleid over het samenhouden van siblings, maar in de praktijk dienen er meer inspanningen te worden geleverd om kinderen ook voorafgaand aan de adoptie samen te houden.**

7. Het verloop van de adoptieprocedure

Vorbereiding/ bindingsperiode voor het kind

SAA zijn verantwoordelijk voor de psychosociale ondersteuning van de kinderen; deze lijkt (in functie van de leeftijd van de kinderen) correct te gebeuren. Na de matching faciliteren zij (online) gesprekken met de adoptiefamilie. Wanneer een adoptie niet doorgaat bleek tijdens het werkbezoek dat er extra inspanningen werden geleverd door de kinderen de nodige counseling aan te bieden.

De bindingsperiode is optioneel bij interlandelijke adoptie. Vanaf het moment dat CARA een NOC (non-objection certificate) aflevert mogen de adoptanten vrijblijvend de zorg voor het kind opnemen. In de praktijk wachten de meeste gezinnen om af te reizen tot het moment dat de adoptie is uitgesproken. Enkel voor binnenlandse adoptie gebeurt er systematisch een bindingsperiode voorafgaand aan de adoptie-beslissing. Hoewel de nieuwe adoptierichtlijnen heel veel uitdagingen aanpakt, blijft dit nog een tekortkoming.

→ **Indische kinderen worden voorbereid op de adoptie, maar er is geen verplichte bindingsperiode**

Het matchingsproces

De matchingsprocedure verloopt quasi volledig geautomatiseerd via het CARINGS-programma waardoor de menselijke betrokkenheid verloren gaat. De computergestuurde matching, betekent dat er geen professionele matching gebeurt door een multidisciplinair team. Toewijzing gebeurt op basis van een beperkt aantal indicatoren zoals de volgorde van

aanmelding, leeftijd van het kind.... Het biedt geen garantie op de beste match voor een kind. Enkel voor de special needs kinderen kunnen de buitenlandse erkende adoptiediensten of centrale autoriteiten zelf kinderen selecteren waarvan ze inschatten een gepaste familie voor te hebben.

→ **De matching gebeurt op een gestandaardiseerde wijze door een computersysteem. Voor kinderen met special needs kan dit door de buitenlandse diensten zelf gebeuren.**

Aandachtspunt:

Aangezien India een common law land is, kunnen deelstaten via de rechtbank federale rechtsregels aanvechten en wijzigen – wat betekent dat de adoptieprocedure per deelstaat kan verschillen. De Maharashtra deelstaat heeft beroep aangetekend tegen de wijziging in de JJ Act om adopties voortaan door de district magistrate te laten uitspreken. De rechtbank is hun gevolgd, waardoor in deze staat adoptie een bevoegdheid van de rechtbank (high court) blijft. De aanpassing van de JJ-Act was er gekomen omdat de rechtbankprocedures voor adoptie in de meeste deelstaten bijzonder lang aansleepten. Waar de meeste SAA's die we spraken tevreden waren over de overheveling naar de district magistrate, lijken andere actoren dit een kwetsbaarheid te vinden. De tussenkost van de rechter bood meer garanties (cfr. corruptie is wijdverspreid).

8. Het vermijden van financiële risico's

Kosten en vergoedingen voor de adoptieprocedure op zich geregeld bij wet of overheid

Er is een algemene regeling van kosten voor de adoptieprocedure in de adoption guidelines (Update in Adoption regulations 2022 Art 49 en Schedule XV)

→ **Er is een algemene regeling van kosten bij wet of overheid.**

Overzicht van de kosten in de praktijk

Recent werd de bijdrage die kandidaat-adoptanten moeten betalen aan de SAA sterk gereduceerd, tot het bedrag voorzien voor binnenlandse adoptie. Hierdoor stelt zich niet langer naar de redelijkheid, maar een gedetailleerde opsplitsing is wenselijk om de transparantie te bevorderen. In de praktijk blijkt het vooral een vergoeding voor een aantal administratieve kosten en geen echte bijdragen aan het weeshuis. De verschillende bijdragen voor gezonde kinderen versus special needs kinderen zijn weinig logisch; tijdens het werkbezoek werden zij door verschillende actoren gehekel.

→ **In de praktijk zijn de kosten bij een adoptieprocedure duidelijk en zijn redelijk van aard.**

Donaties, contributies en projectsteun

In India zijn donaties, contributies en projectsteun verboden. De instellingen worden hier bovendien streng op gecontroleerd; zij kunnen hun licentie verliezen. De wettelijk geregelde bijdrage wordt aan de CCI of SAA betaald via een staatskas; de tehuizen kunnen dit niet zomaar naar eigen inzichten opnemen of besteden.

→ **Samenwerkingsprojecten, contributies en donaties zijn verboden door de overheid.**

Overeenkomst kosten van de adoptiedienst met table on costs van HcCH.

De kosten weergegeven in de table on costs komen grotendeels overeen de kosten die de adoptiedienst aanrekende.

→ **De door de adoptiedienst opgelijste kosten komen overeen met de table on costs van het HcCH.**

Aandachtspunt:

Het feit dat weeshuizen afhankelijkheid zijn van financiële steun van (buitenlandse) private partners brengt hen in een kwetsbare positie. De overheid dient in te staan voor de subsidiëring van deze voorzieningen.

9. Juridisch kader ter ondersteuning van adoptiebetrokkenen in het recht op informatie over hun afkomst en/of hun zoektocht naar familieleden

Centrale geboorteregistratie

India heeft een centraal registratiesysteem voor geboorte-en overlijden, dat beheerd wordt door de Registrar General van India. De mate van registratie verschilt echter van staat tot staat. In 2023 werd de Aadhaar-card ingevoerd, een unieke identiteitskaart voor elke Indiër. Deze kaart is noodzakelijk om toegang te krijgen tot o.a. onderwijs en overheidsvoordelen zoals gezondheidszorg en vaccinaties. Om de kaart te verkrijgen is registratie van de geboorte een voorwaarde; ook ontslagpapieren van het ziekenhuis kunnen gebruikt worden. De invoering van de Aadhaar-card vormt dus een belangrijke stimulans tot betere registratie.

Tijdens het werkbezoek werd geduid dat zeer veel mensen nog steeds geen geboorteakte hebben en het erg complex is om deze achteraf te bekomen. De Aadhaar kaart vormt een belangrijke stap vooruit in de unieke identificatie.

→ **India heeft een centrale geboorteregistratie met een redelijk laag registratiepercentage, maar levert inspanningen om dit te verbeteren door de invoer van de Aadhaar kaart.**

Procedure voor inzage in het adoptiedossier in de regelgeving

Het recht op toegang tot informatie en op kennis over herkomst en identiteit is wettelijk geregeld via de right to information act. De provisijs rond rootszoektochten werden gewijzigd in Art 47 van de adoption guidelines 2022.

Hoewel de HCCH country profile (screening) aangeeft dat de bewaartermijn van adoptiedossiers ongelimiteerd in de tijd is, lijkt dit niet te kloppen. Tijdens het werkbezoek werd door verschillende SAA's gemeld dat de bewaartermijn officieel slechts 10 jaar is. In de praktijk bewaren SAA's hun oude dossiers veel langer (soms tot ruim 30 jaar), omdat ze weten dat geadopteerden op latere leeftijd terugkomen met vragen om informatie en inzage. Voor SAA die niet meer bestaan / niet langer erkend zijn, is het risico groot dat dossiers verloren gaan of vernietigd werden.

Voor CWC's geldt een bewaartermijn van 7 jaar; in de meeste gevallen worden de dossiers na afloop van deze termijn ook effectief vernietigd – vanuit de veronderstelling dat de SAA over het volledige dossier beschikken.

Voor adopties die verliepen via de MOC, is de situatie nog enigszins anders. Zij zijn gestart als opvangtehuis voor ongehuwde moeders. Hun focus lag dus vooral op de bescherming van deze vrouwen, gelet ook op het enorme sociale stigma. In combinatie met het feit dat er geen regels waren rond registratie, maakt dat informatie over de adopties die vanuit MOC plaatsvonden, bijzonder schaars zijn. Vaak enkel de (voor)naam van de moeder, naam en geboortedatum van het kind, alsook in welk tehuis ze verbleef. Sommige moeders gaven bovendien een valse naam of adres op, uit angst om gevonden te kunnen worden (ontdekking van hun geheim).

Het grootste spanningsveld bij het recht op inzage is het recht op privacy van geboortemoeders. Dit laatste primeert en indien een geboortemoeder haar identiteit niet wenst vrij te geven kan dit recht niet worden geschonden.

→ **Het recht op kennis over herkomst en identiteit werd expliciet in de regelgeving opgenomen, maar vormt een spanningsveld met het recht op privacy. Er zijn geen bewaringstermijnen opgenomen in de regelgeving en in de praktijk blijkt deze nu erg kort te zijn.**

Regelgeving inzake wijziging van geboorteplaats en geboortedatum

De geboorteplaats en geboortedatum kunnen niet worden aangepast.

→ **Wijzigingen aan de geboorteplaats- of datum zijn niet mogelijk.**

Professionele ondersteuning bij de zoektocht naar herkomst door de overheid

Er is een groot gebrek aan professionele ondersteuning bij zoektochten naar herkomst en identiteit. Er zijn enkele individuele professionals die de nodige counseling en begeleiding kunnen bieden, maar ze vormen slechts een bijzonder klein aandeel. Het zijn veeleer de professionals in de instellingen die de geadopteerden enige ondersteuning kunnen bieden, maar dit kan erg verschillen.

De afgelopen jaren groeide het bewustzijn bij CARA; de overheid lijkt hiervoor ook inspanningen te willen leveren. CARA werkt op dit moment aan een button voor zoektochten op hun website om de dienstverlening aan geadopteerden te faciliteren. Het is niet duidelijk of hieraan de nodige psychosociale ondersteuning zal worden gekoppeld.

→ **Er is geen professionele ondersteuning door de overheid voorzien bij de zoektocht naar herkomst.**

10. Inhoud kinddossier

Voldoende informatie in het kinddossier om de herkomst van het kind te achterhalen

Een adoptiedossier bevat standaard onvoldoende informatie om de herkomst van een kind te achterhalen. Het child study report bevat in regel de belangrijkste informatie, maar de kwaliteit hiervan is sterk afhankelijk van de kennis en attitude van de individuele instellingen. In de praktijk wordt veelal weinig informatie gedeels over de geschiedenis van het kind en de omstandigheden van de adoptie.. CARA erkent in dit verband het belang van getrainde professionals en toont bereidheid om bijkomende instructies uit te sturen rond het invullen van het child study report.

Bijkomende stukken zoals de afstandsverklaring, het politierapport, begeleidingsdocumenten maken in regel geen deel uit van het dossier; zij worden door VCA opgevraagd aan de betrokken SAA. Het hangt af van de bereidwilligheid van de SAA's of deze documenten al dan niet verkregen kunnen worden.

→ **De informatie over de herkomst van het kind is niet voldoende.**

Weergave van het volledige traject van het kind in het kinddossier

Het traject dat een kind heeft afgelegd voorafgaand aan de adoptie is vaak onduidelijk en wordt meestal niet weergegeven in het kinddossier. Hoewel de adoption regulations het hele proces dat een kind dient af te leggen nauwkeurig beschrijft, vormen deze stukken geen onderdeel van het kinddossier op het moment van de matching.

→ **In de praktijk is informatie over het volledige traject onvolledig.**

4. Beslissing betreffende de samenwerking interlandelijke adoptie met India

De samenwerking met herkomstland India wordt stopgezet.

Op basis van bovenstaande overwegingen na het werkbezoek aan India, de nota "Beslissing samenwerking interlandelijke adoptie met India" van 1 oktober 2023 en de informatie in het ingevulde beslissingskader voor India, beslist VCA om de samenwerking met India stop te zetten. Doorslaggevende elementen in deze beslissing situeren zich vooral in het luik jeugdbescherming, preventie en re-integratie, alsook het recht op informatie over geadopteerden hun afkomst en/of hun zoektocht naar familieleden.

Hoewel er een duidelijk beleid is naar een meer gezinsgeoriënteerde opvang, blijft de realiteit anders. Preventie en re-integratie schieten tekort door een gebrek aan middelen waardoor slechts een deel van de kinderen die in aanmerking komen, hier ook effectief toegang tot heeft. Pleegzorg werd recent, zij het nog in beperkte mate, geïntroduceerd, maar schiet zijn doel voorbij. Het wordt voorgesteld als een alternatief indien adoptie niet mogelijk is.

Het recht op informatie over afkomst en de zoektocht naar familieleden wordt sterk gehinderd omdat het recht op privacy van de geboortemoeders steeds primeert. Het recht op inzage wordt staat ook wankel omdat instellingen de instructies kregen om adoptiedossiers slechts 10 jaar te bewaren. Op dit moment is weinig of geen professionele ondersteuning bij zoektochten.

Gelet op het feit dat kinddossiers op de dag van vandaag ook nog steeds geen duidelijk zicht bieden op de omstandigheden die hebben geleid tot de adoptie, is het niet zeker dat er voor geadopteerden in de toekomst voldoende informatie beschikbaar is over hun eigen geschiedenis en traject dat zij hebben afgelegd voorafgaand aan de adoptie.

Ariane Van den Berghe
Vlaams Adoptieambtenaar